

ARCHIVES HISTORIQUES DE LA COMMISSION

COLLECTION RELIEE DES
DOCUMENTS "COM"

COM (78)499

Vol. 1978/0183

Disclaimer

Conformément au règlement (CEE, Euratom) n° 354/83 du Conseil du 1er février 1983 concernant l'ouverture au public des archives historiques de la Communauté économique européenne et de la Communauté européenne de l'énergie atomique (JO L 43 du 15.2.1983, p. 1), tel que modifié par le règlement (CE, Euratom) n° 1700/2003 du 22 septembre 2003 (JO L 243 du 27.9.2003, p. 1), ce dossier est ouvert au public. Le cas échéant, les documents classifiés présents dans ce dossier ont été déclassifiés conformément à l'article 5 dudit règlement.

In accordance with Council Regulation (EEC, Euratom) No 354/83 of 1 February 1983 concerning the opening to the public of the historical archives of the European Economic Community and the European Atomic Energy Community (OJ L 43, 15.2.1983, p. 1), as amended by Regulation (EC, Euratom) No 1700/2003 of 22 September 2003 (OJ L 243, 27.9.2003, p. 1), this file is open to the public. Where necessary, classified documents in this file have been declassified in conformity with Article 5 of the aforementioned regulation.

In Übereinstimmung mit der Verordnung (EWG, Euratom) Nr. 354/83 des Rates vom 1. Februar 1983 über die Freigabe der historischen Archive der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft und der Europäischen Atomgemeinschaft (ABl. L 43 vom 15.2.1983, S. 1), geändert durch die Verordnung (EG, Euratom) Nr. 1700/2003 vom 22. September 2003 (ABl. L 243 vom 27.9.2003, S. 1), ist diese Datei der Öffentlichkeit zugänglich. Soweit erforderlich, wurden die Verschlussachen in dieser Datei in Übereinstimmung mit Artikel 5 der genannten Verordnung freigegeben.

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(78) 499 def.

Brussel, 3 oktober 1978.

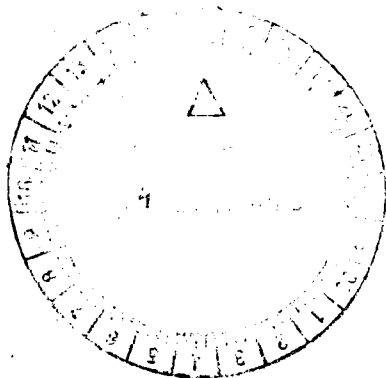
ONDERWIJS ACTIE PROGRAMMA OP COMMUNAUTAIR NIVEAU

GELIJKE KANSEN IN ONDERWIJS EN

OPLEIDING VOOR MEISJES

(secundair onderwijs)

(Mededeling van de Commissie aan de Raad)

SAMENVATTING

Door middel van een Resolutie¹⁾ die op 9.2.1976 werd aangenomen, hebben de Raad en de ministers van Onderwijs een eerste actieprogramma op het gebied van het onderwijs goedgekeurd. Het scheppen van gelijke kansen op volledige toegang tot alle vormen van onderwijs werd gezien als een essentieel doel in het onderwijsbeleid van alle Lid-Staten (punt IV 20). Er werd verder besloten dat een uitwisseling van gezichtspunten en ervaringen over begrippen en richtingen op communautair niveau zou worden georganiseerd om specifieke terreinen te ontdekken waarvoor gezamenlijke actie ondernomen zou kunnen worden (punt IV 21).

Het huidige document betreft de situatie van meisjes in het secundair onderwijs. Dat voor de eerste keer de aandacht gevestigd wordt op het onderwerp van gelijke kansen voor meisjes moet gezien worden in een bredere samenhang van communautaire actie om gelijke behandeling tussen mannelijke en vrouwelijke arbeiders te scheppen, zoals reeds is erkend door de Lid-Staten²⁾.

De Communicatie omvat de analyse die door de Commissie is gemaakt op basis van een rapport³⁾ van een deskundige, dat is opgesteld in samenwerking met verbindingssambtenaren die door elk Onderwijsministerie zijn aangewezen. De Communicatie vat omvang, type en aard samen van de ongelijkheden die zich in het secundair onderwijs voordoen en bepaalt de terreinen waarop gemeenschappelijke acties en samenwerking kunnen worden ondernomen, in het licht van de vergadering van de Raad en de Onderwijsministers op 27 november 1978.

1) Resolutie van 9.2.1976 P.B. C 33 van 9.2.1976

2) Richtlijn over gelijke behandeling ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding..... P.B. No. L 39 van 14.2.1976 en vooral de Verklaring 2a van de Raad over deze richtlijn.

3) Het rapport van Dr. Eileen BYRNE zal binnenkort verschijnen.

Onderwijs Actie programma op communautair niveau

Gelijke kansen in opvoeding
en opleiding voor meisjes
(secundair onderwijs)

- I Samenvatting
- II De context voor een beleidsontwikkeling
- III Gebieden van gemeenschappelijk belang
- IV Aanbevelingen

GELIJKE KANSSEN INZAKE ONDERWIJS EN OPLEIDING VOOR MEISJES IN DE
LEEFTIJD SKLASSE VAN 10 TOT 18 JAAR

I. INLEIDING

1. "Het scheppen van gelijke kansen op volledige toegang tot alle vormen van onderwijs is een hoofddoel van het onderwijsbeleid in alle Lid-Staten en is in samenhang met de andere vormen van economisch en sociaal beleid belangrijk om te komen tot gelijke kansen in de samenleving." Deze beginselverklaring staat in punt IV.20 van de resolutie van de Raad en van de Ministers van Onderwijs, in het kader van de Raad bijeen, van 9 februari 1976 (1). De resolutie bepaalt bovendien dat :
"..... op communautair niveau gezichtspunten en ervaringen zullen worden uitgewisseld met betrekking tot de opvattingen en de tendensen, ten einde de specifieke terreinen te bepalen waarop gemeenschappelijke acties kunnen worden ondernomen" (punt IV.21). De behoefte aan specifieke acties om gelijke kansen op onderwijsgebied te waarborgen voor meisjes werd duidelijk gesteld in punt III.1, sub c) van de resolutie van 13 december 1976 betreffende de maatregelen die moeten worden getroffen ter verbetering van de voorbereiding van jongeren op het arbeidsproces en ter vergemakkelijking van de overgang van school naar beroepsleven (2).
2. Het thema van gelijke kansen op onderwijsgebied voor meisjes moet worden gezien in het ruimere verband van de communautaire actie om te komen tot gelijke behandeling van mannelijke en vrouwelijke werknemers. De richtlijnen van de Gemeenschap inzake gelijke beloning (3) en inzake gelijke behandeling ten aanzien van de toegang tot het arbeidsproces, de beroepsopleiding en de promotiekansen en ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden (4), samen met de ontwerp-richtlijn inzake de gelijke behandeling op het gebied van de sociale zekerheid (5), zijn gericht op de opheffing van discriminerende wettelijke bepalingen en gebruiken.

(1) PB nr. C 38 van 19. 2.1976
(2) PB nr. C 308 van 30.12.1976
(3) PB nr. L 45 van 19. 2.1975
(4) PB nr. L 39 van 14. 2.1976
(5) PB nr. C 34 van 11. 2.1977

Het meer algemene thema van de ongelijkheid - gezien in tegenstelling tot discriminatie - tussen mannen en vrouwen op het gebied van de werkgelegenheid werd aangesneden in een memorandum van de Commissie van 12 februari 1975. In de laatste jaren is bijzondere aandacht besteed aan de opheffing van ongelijkheden op het gebied van de beroepsopleiding voor vrouwen. Door het Europees Sociaal Fonds werd een positieve actie ondernomen, aanvankelijk in het kader van zijn modelprojecten en studies en meer recentelijk door het instellen van een specifieke categorie van bijstand voor beroepsopleidingsprogramma's voor vrouwen (1). Ook het Europees Centrum voor de Ontwikkeling van de Beroepsopleiding in Berlijn wijdt zijn aandacht aan de situatie van vrouwelijke werknemers.

3. Actie op het gebied van de werkgelegenheid en de beroepsopleiding kan evenwel slechts gedeeltelijk de ongelijkheden compenseren die van invloed zijn op de carrièremogelijkheden van vrouwen tijdens hun opleidingsjaren, voordat zij hun intrede doen in het beroepsleven. De Lid-Staten hebben ingezien dat vooruitgang op de weg naar de gelijke behandeling inzake beroepsopleiding nauw verbonden is met het vraagstuk van de gelijke kansen voor meisjes en jongens op het gebied van onderwijs en beroepsopleiding (2).
4. Het voornaamste doel van deze mededeling is omvang, type en aard samen te vatten van de ongelijkheden die zich voordoen bij het onderwijs en de opleiding van meisjes in het secundaire onderwijs, d.w.z. ongeveer in de leeftijdsklasse van 10 tot 18 jaar. Het tracht specifieke terreinen te bepalen waarop binnen de Gemeenschap gemeenschappelijke acties kunnen worden ondernomen. In dit verband is volledig rekening gehouden met het werk op het gebied van de gelijkheid inzake onderwijs voor meisjes van internationale organisaties zoals de Raad van Europa, de OESO, de IAO, de UNESCO en de Noordse Raad.

(1) PB nr. L 337 van 17.2.1977

(2) Verklaring van de Raad, punt 2, sub a), waarin verwezen wordt naar de richtlijn van 9.2.1976 (zie voetnoot 4, blz. 1)

(3) Deze samenvatting is getrokken uit een rapport over gelijkheid inzake onderwijs en opleiding voor meisjes, opgesteld door Dr. Eileen Byrne, een door de Commissie benoemde deskundige in overleg met verbindingsambtenaren die door elk ministerie van onderwijs zijn aangewezen.

5. De secundaire onderwijs verschaft ons een geschikt observatiegebied, omdat de leerlingen in dit stadium van hun opleiding een keuze dienen te maken tussen verschillende schooltypen, of verschillende cursussen of programma's in de school; sommige van deze keuzen staan in rechtstreeks verband met latere kansen inzake beroepsopleiding en werkgelegenheid. Nagenoeg alle landen voeren een of andere vorm van specifieke voorbereiding op het beroepsleven, inclusief beroepskeuzevoorlichting, in voor leerlingen in de leeftijdsklasse van omstreeks 13 tot 18 jaar. Het debat inzake coëducatie is meer relevant voor het secundair onderwijs, aangezien er naar verhouding meer niet-gemengde secundaire dan niet-gemengde basisscholen bestaan. Het is ook op secundair niveau dat de volledige doorbraak van de puberteit - voor meisjes vroeger dan voor jongens - de invloed van vrouwelijke en mannelijke volwassen "modellen" op de gedragingen van de jongeren verscherpt.
6. Het feit dat vooral aandacht besteed wordt aan het secundaire niveau van het onderwijs doet geen afbreuk aan het belang van de vormende invloed van kleuter- en basisonderwijs. De sector kleuteronderwijs wordt reeds door het Onderwijscomité onder de loep genomen op basis van de resolutie van februari 1976, terwijl de sector basisonderwijs in een later stadium afzonderlijk kan worden bestudeerd.
7. Zo ook doet de nadruk die gelegd wordt op de rol van het onderwijssysteem zelf bij het scheppen van gelijke kansen voor meisjes en vrouwen, geen afbreuk aan het belang van factoren buiten het onderwijssysteem. De invloed van het gezin, van de plaatselijke sociaal-economische omgeving, van verscheidene culturele en religieuze tradities, van het gedrag van de leeftijdsgroep en van conditionering door de massamedia en de vrije tijdsindustrie behoren tot de factoren waarvan erkend wordt dat zij een diepgaande invloed uitoefenen op het gedrag en de aspiraties van jongeren. De onderwijssector kan de samenleving niet veranderen, maar evenmin verschaft de samenleving een alibi voor onvolkomenheden binnen het onderwijssysteem.
8. Daarom ligt het thans in de bedoeling die hinderpalen voor het scheppen van gelijke kansen in het secundair onderwijs voor beide geslachten te bestuderen, welke rechtstreeks verband houden met of deel uitmaken van het onderwijssysteem, aangezien dit de hinderpalen zijn die kunnen worden gewijzigd, opgeheven of beïnvloed door de onderwijsautoriteiten.

II. DE CONTEXT VOOR EEN BELFIDSONTWIKKELING

9. De onderwijsautoriteiten krijgen steeds meer te maken met de problemen van onvoldoende prestaties door meisjes. In ruime kring wordt erkend dat in de moderne samenleving en inzonderheid in de 21e eeuw, waarvoor de kinderen thans worden opgevoed, het onderwijs zowel aan mannen als vrouwen het recht moet geven een keuze te doen : de keuze tussen full-time of part-time werk, de keuze om de kostwinner te zijn of de ouder die hoofdzakelijk huishoudelijke taken verricht, de keuze om van rol te verwisselen in de verschillende stadia van huwelijk en loopbaan. De huidige economische situatie vermindert niet de verantwoordelijkheid der scholen om alle leerlingen, en niet alleen jongens, op te leiden voor economische arbeid voor een deel of zelfs het grootste deel van hun leven. Omgekeerd moeten alle jongeren, jongens zowel als meisjes, erop worden voorbereid om de verantwoordelijkheid voor het huishouden en de opvoeding van jonge kinderen te delen. Bovendien wordt erkend dat aan ieder kind onderwijs moet worden verstrekt in overeenstemming met zijn of haar werkelijke, niet veronderstelde, persoonlijke aanleg en individuele behoeften, in plaats van op basis van een of ander vooropgezet begrip zoals geslacht, kleur of oorsprong.
10. Het algemene beeld dat het secundaire onderwijs laat zien wordt evenwel gekenmerkt door het wijdverspreide verschijnsel van onvoldoende prestaties door meisjes. Dit kan gedeeltelijk worden verklaard door de algemene deelnemingspercentages van meisjes in de eerste en de tweede cyclus van het secundair onderwijs, die van land tot land aanzienlijk verschillen. Belangrijker zijn echter de verschillen naar geslacht in de deelneming aan de verschillende niveaus en typen van scholen en cursussen. Deze verschillen zijn - zoals voorspelbaar - meer geprononceerd tijdens de tweede dan tijdens de eerste cyclus.
11. Voor wat het secundaire beroeps- en technisch onderwijs betreft (1), zijn de algemene deelnemingspercentages van meisjes in hoofdzaak veel lager dan die van jongens.

De meeste beroeps- en technische opleidingen die door meisjes worden gevolgd, zijn in vele landen afgestemd op traditioneel vrouwelijke arbeidssectoren, waarbij het gaat om bekwaamheden met een beperkte waarde voor wat betreft het overstappen op andere activiteiten. Bovendien opteren meisjes, als hun de keuze wordt gelaten, vaak voor kortere cursussen met lagere kwalificaties dan die welke jongens over het algemeen verwerven. In landen waar de vraag naar opleidingen het aanbod overtreft, zijn er meer meisjes dan jongens die geen plaats in de opleiding kunnen vinden.

12. Niettemin blijken ten aanzien van "academisch" of algemeen onderwijs de aanvankelijke problemen inzake toegang of werkelijke deelneming niet het meest kenmerkend te zijn. In de meeste, hoewel niet alle landen zijn de deelnemingspercentages van meisjes aan traditionele pre-universitaire academische cursussen gelijk aan of hoger dan die van jongens. Het beschikbare bewijsmateriaal suggereert evenwel dat meisjes de neiging vertonen om in de tweede cyclus voor kortere cursussen te kiezen, dan wel om de school te verlaten zonder lange cursussen in de tweede cyclus te hebben voltooid. Dit staat rechtstreeks in verband met het lagere aantal inschrijvingen van meisjes voor het hoger onderwijs, dat alle landen nog te zien geven. Een andere reden tot bezorgdheid is de uitgesproken geslachtsbepaaldheid van de studies die meisjes kiezen wanneer zij hoger onderwijs aanvangen, hetgeen duidelijk beïnvloed wordt door het patroon en de conditionering van het middelbaar onderwijs.
13. De hierboven samengevatte verschillen naar geslacht kunnen worden gezien in het ruimere verband van de vele andere factoren die de onderwijsprestaties beïnvloeden, zoals sociale klasse, taalkundige achtergrond, etnische oorsprong, het wonen in plattelandsgebieden, enz. Hoewel het geslacht een minder doorslaggevende factor kan zijn dan bijvoorbeeld de sociale klasse, doet het cumulatieve effect van verscheidene factoren van ongelijkheid speciale behoeften ontstaan, waarvoor urgente actie is vereist.

III. TERREINEN VAN GEMEENSCHAPPELIJK BELANG

14. Er zijn binnen de onderwijsstelsels verscheidene factoren of hindernissen te onderkennen die de verwezenlijking van een grotere gelijkheid rechtstreeks of indirect in de weg staan. Deze hindernissen kunnen zich voordoen binnen de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs, binnen het leerplan of, minder aanwijsbaar, binnen het maatschappelijke en psychologische leefmilieu van de scholen, waar de leerkrachten een rol van betekenis kunnen spelen. Deze verschillende actiegebieden worden hierna achtereenvolgens behandeld.

Structuur en organisatie

15. De organisatie van niet-gemengde scholen kan een structurele belemmering vormen doordat meisjesscholen wel eens beperktere leerplannen of voorzieningen bieden, in het bijzonder ten aanzien van de studiegebieden waar het mannelijk element van oudsher heeft overheerst, zoals wiskunde, natuurwetenschappen, ambachtelijke vaardigheden en technologie. Deze vorm van discriminatie komt het duidelijkst tot uitdrukking in die gevallen waarin cursussen en scholen voor beroeps- en technisch onderwijs en dito opleiding nog steeds uitsluitend voor één sekse worden ontworpen en gereserveerd.
16. Met de invoering van co-educatie kunnen bepaalde hindernissen op de weg naar gelijke kansen in het onderwijs worden weggenomen, doordat alle onderwijsvoorzieningen en leerkrachten voor alle vakken gelijkelijk ter beschikking worden gesteld en doordat er een grondslag wordt gelegd voor een verbeterde maatschappelijke opvoeding met behulp van een lerarenkorps van beiderlei kunne. Een overhaaste beleidskeuze ten gunste van de invoering van co-educatie kan echter zijn doel voorbijstreven en de stereotiepe opvatting over de man/vrouw-verhouding in werkelijkheid nog versterken, indien de noodzakelijke middelen en deskundigheid niet ter beschikking worden gesteld.

17. De invoering van co-educatie is vanzelfsprekend moeilijker in die landen waar het toezicht op niet-gemengde scholen niet geheel en al bij de Staat ligt. In die gevallen is een reducering van bepaalde hindernissen mogelijk door te eisen dat er een minimaal elementair leerplan met bijbehorende voorzieningen ter beschikking wordt gesteld en dat leerkrachten van de andere kunne niet worden uitgesloten. Hieraan kan worden toegevoegd dat er in niet-gemengde scholen veel positieve resultaten zijn bereikt op het gebied van het afzwakken van de stereotiepe opvatting over de man/vrouw-verhouding.
18. Hoewel er een versnelde tendens blijkt te bestaan tot invoering van universele co-educatie in de Gemeenschap, bestaat er geen duidelijke opvatting over een beleid dat hieraan algemene uitvoering moet geven. In elk geval blijven de invoering en het beheer van gemengde scholen in de Hele Gemeenschap een actuele politieke kwestie die verdere onderzoekingen rechtvaardigt, uitgaande van de vergelijkingen tussen ervaringen die met verschillende typen niet-gemengde en gemengde scholen zijn opgedaan.
19. Binnen de structuur van het secundair onderwijs kunnen verdere hindernissen worden aangetroffen waarvan zowel voor jongens als voor meisjes een ernstige ontmoedigende werking uitgaat. Systemen waarin adolescenten hele schooljaren moeten overdoen en daardoor gedurende hun schooltijd geen contact met hun leeftijdsgroep kunnen houden, zetten vele jonge mensen ertoe aan de school voortijdig te verlaten. Evenzo kan de strakke scheiding van verschillende leergangen of programma's, waardoor het overstappen van het ene onderwijs naar het andere in de praktijk onmogelijk kan blijken, de onvrede met het leven op school versterken bij degenen die slecht gemotiveerd zijn. Dit is bijzonder ernstig in die onderwijsstelsels waar reeds in de eerste cyclus van het secundair onderwijs een aanvang kan worden gemaakt met specialisatie. Men begint deze problemen thans in te zien en verscheidene recente hervormingen in het secundair onderwijs in de Gemeenschap worden door een grotere soepelheid gekenmerkt.

20. Er kunnen speciale programma's, die de bestaande structuren door-
kruisen, worden gebruikt om de gelijkheid te bevorderen en in
het bijzonder om de meest benadeelde meisjes te helpen. In
een aantal landen begint het begrip "positieve discriminatie"
toepassing te vinden ten aanzien van de beroepsopleiding, waar-
bij men erop uit is speciale programma's voor meisjes te han-
teren op gebieden waar het mannelijk element van oudsher heeft
overheerst, zulks totdat er nieuwe tendensen kunnen worden vast-
gesteld ; de bedoeling hiervan is, de meisjes in de gelegenheid
te stellen de jongens van hun leeftijd in te halen. Ook zou
kunnen worden gedacht aan soortgelijke initiatieven in de eerste
cyclus van het secundair onderwijs en op het gebied van de
onderwijs- en beroepskeuzevoorlichting.

Leerplan

21. Ongeacht de structuur van de scholen met secundair onderwijs, is
de organisatie van het leerplan dikwijls een hindernis voor de
gelijkheid van kansen. Enerzijds wordt de latere keuze inzake
vervolgonderwijs, beroepsopleiding en werkkring beperkt wanneer
er een systeem van vroegtijdige specialisatie bestaat, waardoor
meisjes elementaire vakken als wiskunde of natuurwetenschappen
kunnen opgeven ten gevolge van een open keuzesysteem. Anderzijds
wordt de gelijkheid van kansen in het vervolgonderwijs en op de
arbeidsmarkt ernstig belommerd door de organisatie van parallelle
leerplankeuzen tussen technische vaardigheden en huishoudelijke
vaardigheden. Huishoudelijke vaardigheden, die door de minder
academisch begaafde meisjes zo dikwijls als richting worden
gekozen, hebben dikwijls zeer weinig belang voor een werkkring.
Omgekeerd worden veel jongens door de mogelijkheid om een keuzevak
in huishoudonderwijs te vermijden, er impliciet toe aangemoe-
digd hun latere verantwoordelijkheden in huis en gezin niet te
willen erkennen.
22. Uitstel van specialisatie en opstelling van een verplicht en
evenwichtig centraal leerplan tot aan de schoolplichtige leef-
tijd, waaraan keuzevakken kunnen worden toegevoegd, kan een aan-
zienlijke bijdrage leveren om meisjes (en jongens) een betere
grondslag te bieden voor een latere keuze van tertiair onderwijs of

voor een opleiding met het oog op een werkkring. De huidige tendensen inzake leerplanhervorming, waarbij een technologisch element in het basisleerplan een toenemende nadruk krijgt, kunnen een nuttige bijdrage vormen om de opvatting dat technisch onderwijs uitsluitend voor jongens bestemd is, terug te dringen. Onderricht in persoonlijke verhoudingen, maatschappelijke rollen en de tweeledigheid of onderlinge verwisselbaarheid van verantwoordelijkheden van volwassenen in het huwelijk binnenshuis en daarbuiten, kan de elementaire huishoudelijke vaardigheden op nuttige wijze vervangen en als onderdeel van het verplichte leerplan voor zowel jongens als meisjes worden ingevoerd.

23. Het wijdverbreide seksisme en de stereotiepe opvatting over de man/vrouw-verhouding die terug te vinden zijn in de onderwijsmiddelen en in het lesmateriaal, zijn misschien de meest aanwijsbare hindernissen in het leerplan om gelijke kansen op onderwijs mogelijk te maken ; tevens gaat hiervan een negatieve maatschappelijke invloed uit doordat de motivering en de aspiraties van meisjes worden gefnuikt. Sommige Lid-Staten zijn stappen gaan ondernemen om het lesmateriaal in dit licht te herzien en hebben in sommige gevallen richtsnoeren gegeven voor de vervaardiging van nieuw lesmateriaal. Dit is waardevol werk, ook in landen waar de centrale overheid geen toezicht uitoefent op hetzij de inhoud van het leerplan, hetzij het onderwijsmateriaal.

Het lerarenkorps

24. Vele van de maatschappelijke en psychologische factoren die doorwerken in de schoolprestaties en de loopbaanaspiraties van meisjes, liggen buiten de invloedssfeer van de onderwijsautoriteiten. Binnen het schoolmilieu liggen er evenwel ruime mogelijkheden om die gedragspatronen die hun oorsprong vinden in de maatschappelijke conditionering inzake de rol van man en vrouw, tegen te gaan, in plaats van deze te versterken. De leerkrachten hebben bij hun dagelijkse contacten met meisjes en jongens bij uitstek de gelegenheid om een ander beeld te geven van wat van buitenaf wordt gezien als bijvoorbeeld de rol van de vrouw in het huishouden en "mannenwerk" en "vrouwenwerk". Leerkrachten, in het bijzonder degenen die met persoonlijke raadgeving en beroepskeuzevoorlichting te maken hebben, kunnen meer bewust worden gemaakt

van bepaalde psychologische en ontwikkelingsfactoren zoals de vroegere lichamelijke ontwikkeling van meisjes, de invloed van de ouders, het gebrek aan ambitie van meisjes, hun wens om jongens tijdens de adolescentie niet de loef af te steken, enz. Zowel bijscholingsprogramma's als de gewone opleidingen van leerkrachten kunnen op grotere schaal worden benut om leerkrachten en degenen die zich bezighouden met beroepskeuzevoorlichting, de nodige bagage te verschaffen om sommige van de nadelige gevolgen van ingebakken patronen van de man/vrouw-verhouding in het leerplan te ondervangen.

25. Een evenwichtiger verdeling van mannen en vrouwen in het lerarenkorps voor wat betreft de sector tewerkstelling (kleuterschool, primair, secundair), de studiegebieden (menswetenschappen, natuurwetenschappen, ambachtelijke vaardigheden) en in het bijzonder de plaats in de hiërarchie, zou een nog verdergaande invloed kunnen hebben op de kijk die kinderen tijdens hun schooljaren krijgen op de leefmodellen van volwassenen. In sommige landen is er de laatste tien jaar sprake van een feitelijke teruggang in het aantal vrouwen dat leidinggevende functies bekleedt, dikwijls als gevolg van reorganisatie en de invoering - ironisch genoeg - van co-educatie. Evenzo is er sprake van een tendens om de rollen van mannelijke en vrouwelijke leerkrachten te polariseren in de administratieve werkzaamheden die zij in nieuwe schoolgemeenschappen hebben te verrichten. Een nieuwe taakverdeling voor onderwijskrachten is een belangrijke factor geworden in de planning van het onderwijsbeleid van vele landen, aangezien het lerarenkorps inkrimpt ten gevolge van de daling van het geboortecijfer. Hierdoor nu ontstaat een gelegenheid om positieve programma's inzake personeelsontwikkeling in te voeren ten einde een betere verdeling van het aantal mannen en vrouwen in het lerarenkorps te bereiken.

Gegevens en toegepast onderzoek

26. Er zijn nog te weinig onderzoekgegevens beschikbaar over de vraag, welke positie meisjes in het onderwijsstelsel innemen, wat hun relatieve prestaties zijn en hoe hun motivatie en ontwikkeling afwijken van die van jongens. Het is dringend nodig dat er een gecoördineerd en planmatig programma voor onderzoek wordt opgesteld en dat alle onderwijsstatistieken worden onderverdeeld

naar geslacht - althans in het komende decennium - ten einde een doeltreffender begeleiding mogelijk te maken (en ertoe bij te dragen dat het debat over de ongelijkheid tussen de geslachten minder in mythen blijft gehuld. Voor overzichten betreffende de prestaties van leerlingen, de organisatie van leerplannen, of het schoolbestuur en -beheer zouden van nu af aan steeds de onderlinge verschillen naar geslacht kunnen worden nagegaan.

IV. AANBEVELING VOOR ACTIES

27. Een groter gelijkheid van kansen voor meisjes in het onderwijs is een doelstelling op lange termijn waartoe de onderwijsautoriteiten een belangrijke bijdrage kunnen leveren door een aanpassing van onderwijsstructuren, leerplan en personeelsbeleid. Dit zijn gevoelige gebieden voor actie, gezien de wisselwerking van juridische, administratieve en attitudefactoren. Vooral nog is er in de Gemeenschap opvallend weinig onderzoek naar of praktische ervaring met specifieke maatregelen ter oplossing van bovengenoemde problemen. Een samenwerkingsverband op het gebied van onderzoek en ontwikkeling zou derhalve een nuttige bijdrage kunnen leveren tot het bereiken van deze doelstelling in de Lid-Staten.

28. Daarom wordt voorgesteld dat een behoefte van de Raad en de Ministers van Onderwijs, het kader van de Raad bijeen, dient er een programma te worden opgesteld waarin de aandacht wordt gericht op de volgende aangelegenheden, die als kwesties van gemeenschappelijk belang zijn onderkend :

- a) het beheer en de tenuitvoerlegging van de co-educatie ;
- b) het uitwerken van compenserende programma's die specifiek gericht zijn op meisjes in de eerste cyclus van het secundair onderwijs en bij de beroepskeuzevoorlichting ;
- c) het uitwerken van basisleerplannen en de invoering van nieuwe verplichte vakken zoals technologie en huishoudkunde ;

- d) het creëren van een nieuw beleid inzake personeelsontwikkeling, dat ertoe strekt een evenwichtiger verdeling te bereiken tussen mannelijke en vrouwelijke leerkrachten, in het bijzonder in het kader van het beleid inzake de aanwerving en de bevordering van leerkrachten ;
 - e) het ontwerpen van opleidingsmodulen om te bereiken dat leerkrachten en voorlichtingspersoneel zich in toenemende mate bewust worden van de maatschappelijke en psychologische factoren die een rol spelen ;
 - f) de verbetering van gegevens en onderzoek betreffende de gelijkheid van kansen voor meisjes in het onderwijs en de uitwisseling van informatie over dit onderwerp tussen de Lid-Statën.
-

ACTIE : Gelijke kansen in het onderwijs en de opleiding van meisjes (secundair onderwijs)

Beknopte financiële nota voor de begrotingsautoriteit aangaande voorstellen voor nieuwe acties.

1. Begrotingslijn

392 - Uitgaven voor acties op onderwijsgebied

2. Details van de begrotingslijn

Punt 3920 - punt 21.3 (gelijke kansen)

3. Rechtsgrondslag

De Resolutie van de Raad en van de Ministers van Onderwijs, in het kader van de Raad bijeen, van 9 februari 1976 houdende een actieprogramma op onderwijsgebied (P.B. 38 van 19.2.1976); en met name paragraaf IV 20-21 van de Resolutie, die luidt :

20. Het scheppen van gelijke kansen op volledige toegang tot alle vormen van onderwijs is een hoofddoel van het onderwijsbeleid in alle Lid-Staten en is in samenhang met de andere vormen van economisch en sociaal beleid belangrijk om te komen tot gelijke kansen in de samenleving.

21. Naast de acties van de Lid-Staten zullen op communautair niveau gezichtspunten en ervaringen worden uitgewisseld met betrekking tot de opvattingen en de tendensen, ten einde de specifieke terreinen te bepalen waarop gemeenschappelijke acties kunnen worden ondernomen. In het aanvangsstadium zal vooral over de volgende punten van gedachten worden gewisseld :

a)

b) organisatie van het verplicht secundair onderwijs op zodanige wijze dat alle kinderen hier volledige ontplooiingskansen vinden; het treffen van de nodige maatregelen om hen daarbij te helpen, met inachtneming van hun persoonlijke aspiraties en capaciteiten, alsook van hun kansen op beroepsgebied.

4. Doelstellingen van de acties

4.1. Algemene doelstelling

Het bevorderen van gelijke kansen op volledige toegang tot alle vormen van onderwijs en het vergemakkelijken van de organisatie van het verplicht secundair onderwijs op zodanige wijze dat alle kinderen en vooral meisjes hier volledige ontplooiingskansen vinden.

4.2. Specifieke doelstelling

a) Het bijdragen tot een uitwisseling van gezichtspunten en ervaringen van de begrippen en strekkingen op dit gebied.

b) Het voorbereiden, op basis van een nauwkeuriger uiteengezet politiek mandaat, van voorstellen voor gemeenschappelijke acties.

5. Financiële gevolgen van de acties (in ERE)

5.0. Gevolgen voor de uitgaven

Geen enkele buiten hetgeen reeds is voorzien in het hoofdstuk betreffende het voorstel van de begroting voor 1979.

5.1. Gevolgen voor de ontvangsten

Niet van toepassing.

6. Financiering

6.0. - 6.2.

Mogelijke financiering via credieten opgevoerd onder het desbetreffende voorstel van de begroting voor 1979 (maximaal 50.000 ERE).

6.3. Credieten ter opvoering op toekomstige begrotingen

Geen enkele op basis van de huidige mededeling.

7. Aansluitende gegevens met betrekking tot het voor de tenuitvoerlegging van de actie benodigd personeel.

Niet van toepassing, aangezien het een voorbereidende actie betreft voor de loop van het jaar 1979.